

SEÇMENLERİN EMPATİK VE ÖZGECİ TUTUMLARININ E-KATILIM DAVRANIŞLARI ÜZERİNDE ROLÜ*

THE ROLE OF VOTERS' EMPATHY AND ALTRUISTIC ATTITUDES ON E-PARTICIPATION BEHAVIORS

İdris ŞİMŞEK¹
Dr. Şakir GÜLER²

ÖZ

E-katılım, dijital iletişim teknolojileri sayesinde gerçekleştirilen yeni nesil siyasal katılım faaliyetlerini ifade etmektedir. E-katılım faaliyetleri bireyi dijital gündeme dâhil ederek politik bağlamda daha geniş ifade olanağı tanımaktadır. Bu kapsamda sunulan araştırma seçmenlerin e-katılım faaliyetlerini; empatik ve özgeci tutumlar açısından incelemektedir. Ayrıca demografik faktörler özelinde katılımcıların psikolojik tutumlarının (empati, özgeci) ve e-katılım faaliyetlerinin farklılık gösterdiği durumlar sorgulanmaktadır. Araştırmaya Isparta ilinde ikamet eden 886 seçmen katılım göstermiştir. Çalışma kantitatif metot dâhilinde ilişkisel tarama modeli üzerine kurgulanmıştır. Bulgular empatik ve özgeci tutumlar ile e-katılım faaliyetleri arasında negatif yönde ilişki olduğunu göstermektedir. Öte yandan katılımcılar cinsiyet ve çalışma alanlarına göre farklı empati ve e-katılım düzeylerine sahiptir. Kadın katılımcıların duygusal tepki ve bilişsel empati düzeyleri erkeklere göre daha yüksektir. Özgeci tutumlar ile seçmenlerin politikayı takip alışkanlıkları arasında herhangi bir ilişki yoktur. Empatiye ait "duygusal tepki" alt değişkeni ile e-katılıma ait "politika takip" ve "siyasal tartışma" alt değişkenleri arasında da herhangi bir ilişki gözlenmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Katılım, Siyasal Katılım, E-katılım, Empati, Özgecilik.

JEL Sınıflandırma Kodları: O47, O53, E13, R11.

ABSTRACT

E-participation refers to the new generation of political participation activities realized through digital communication technologies. E-participation activities allow for broader political expression by including the individual in the digital agenda. The research presented in this context includes the e-participation activities of the voters in terms of empathy and altruistic attitudes. In addition, the situations in which the participants' psychological attitudes (empathy, altruism) and e-participation activities differ, are questioned, especially for demographic factors. 886 voters residing in Isparta province participated in the study. The study is built on the relational screening model within the quantitative method. Findings show that there is a negative relationship between empathy and altruistic attitudes and e-participation activities. On the other hand, the participants have different levels of empathy and e-engagement according to gender and field of study. Female participants have higher scores in emotional response and cognitive empathy subscales than males. There is no relationship between altruistic attitudes and the policy-following habits of the voters. No relationship is found between the "emotional response" sub-variable of empathy and the "policy follow-up" and "political debate" sub-variables of e-participation.

Keywords: Participation, Political Participation, E-participation, Empathy, Altruism.

JEL Classification Codes: O47, O53, E13, R11.

* Bu çalışma için Süleyman Demirel Üniversitesi Etik Kurulundan E-87432956-050.99-50543 sayılı ve 20.04.2021 tarihli etik kurul onayı alınmıştır.

¹ Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı, Bilim Uzmanı, idrissimsek34@gmail.com

² Süleyman Demirel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, sakirguler@yandex.com / sakirguler@sdu.edu.tr

EXTENDED SUMMARY

Purpose and Scope:

Along with technological developments, social media have become important components of human life. Personal expressions and comments made visible through the social platform may differ from each other on social grounds. In this context, empathy and altruistic attitudes appear as important components. Therefore, in this study, the relationship between e-participation behaviors and the empathy / altruistic attitudes of the voter was examined. On the other hand, with the development of web 2.0, the flow of information to all parts of the world has accelerated. This situation has made the social channels in which people express their feelings and thoughts indispensable elements of human life. Thus, people had the opportunity to actively share their ideas and comments in education, politics, economic and socio-cultural fields with the outside world. The feelings and thoughts of citizens have become more visible. This situation mediated the emergence of empathic and altruistic attitudes between individuals, especially in the political sphere, as an important variable. Therefore, this study questions the role of empathetic and altruistic attitudes that citizens have on e-participation activities. Thus, the role of the psychological attitudes of people in the discussion environment (public sphere), which determines the public will, on the general opinion is examined. The presented study was carried out within the framework of Isparta province universe due to cost and time constraints. The sample was chosen using the non-probabilistic sampling method. Therefore, the results are limited only to the sample set in this study and cannot be generalized over different clusters.

Design/methodology/approach:

The research data were collected online using the questionnaire (survey) technique, one of the quantitative research methods. Relevant questionnaire, Empathy Level Determination Scale (ELDS), on Twitter It consists of the Political Participation Scale (TPPS), the Altruism Scale (AS) and the Personal Information Form (PIF). 886 voters residing in Isparta province participated in the study. The study is built on the relational screening model within the quantitative method. In order to determine which tests will be applied to the data set ($n > 30$), kurtosis and skewness values were examined. These values range between $-1.96 / +1.96$, providing the precondition for normality (Can, 2018, p. 85). Therefore, the data that were found to be homogeneous were evaluated using the Statistical Package for Social Sciences (SPSS 26) program. The relational hypotheses of the research were evaluated using Pearson Correlation analysis. In addition, the hypotheses dealing with the differentiation in terms of demographic factors were tested using the Independent Samples T Test and ANOVA test. Descriptive features for the participants were calculated as a percentage with the help of frequency analysis.

Findings:

51.2% of the participants in the study are women and 48.8% are men. On the other hand, when the participants were examined according to their age distribution, it was found that 31.8% of them were concentrated in the 55-34 age range. According to the research findings, it indicates that there is a significant negative relationship between altruistic / empathic attitudes and e-participation. Therefore, as the e-participation activities of individuals increase, a decrease in altruism and empathy levels is expected. On the other hand, it was observed that the participants also have different levels of empathy in terms of their gender. In the study, it was determined that the empathy levels of the female participants were higher than the males. Another important finding in the research is that participants working in the public sector have higher levels of political participation than individuals working in the private sector.

Conclusion and Discussion:

According to the research findings, it indicates that there is a significant negative relationship between altruistic / empathic attitudes and e-participation. On the other hand, it was observed that the participants also have different levels of empathy in terms of their gender. This result supports studies showing that there is a differentiation in empathy level according to gender. Finally, studies show that empathy and altruistic attitudes have a positive effect on communication between individuals. In addition, it is stated that people with high empathy decrease their depressive behaviors. Besides, it is stated in the literature that there is a positive relationship between selfish behavior and bullying, which is the opposite of altruism. Therefore, people who lack altruism; they may ignore negative behaviors, distort facts, or blame the interlocutor. This situation can be related to the fact that people with a low level of empathy and altruism display selfish and bullying behaviors towards individuals with different views on social media. In this context, the political discourse (e-participation) of individuals in social media may also affect their empathy and altruism levels. But there are quite a few studies that study the concepts of empathy, altruism, and political participation (e-participation) separately. But there is no study that works together with these three concepts. Therefore, this research is expected to make a valuable contribution to the literature. Hence, the possible relationship between empathic / altruistic attitudes and e-participation behaviors can be read through these contexts and a psychological perspective can be displayed on the literature on political communication. As a matter of fact, current research on e-participation in this aspect is quite limited. The sample was chosen using the non-probabilistic sampling method. Therefore, the results are limited only to the sample set in this study and cannot be generalized over different clusters. For this reason, it is recommended to carry out new studies on different clusters.

1. GİRİŞ

Web 2.0 ile birlikte bilgi iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler zaman ve mekân sınırlamalarını ortadan kaldırmıştır. Ana kaynaktan tek yönlü yayıncılığın söz konusu olduğu Web 1.0 döneminin ardından web 2.0 ile beraber interaktif, çift yönlü iletişim ve bilgi paylaşımı ağırlık kazanmıştır. Sosyal medya araçlarının gelişimi bir yandan bilgi üretimi ve paylaşımını hızlandırırken diğer yandan politika, eğitim, finans ve sosyal alanların genelinde dijital mecralar küresel bir etki alanına hâkim olmaya başlamıştır. Sosyal mecralarda yaşanan bu gelişmeler her alanda olduğu gibi politik iletişimde de yeni fırsatların doğmasına zemin oluşturmuştur. Dolayısıyla bu mecraların ortaya çıkışı hem bilgi paylaşımını kolaylaştırmış hem de bireylerin sürekli etkileşim halinde olmasının önünü açmıştır (O'Reilly ve Battelle, 2009). Bu bağlamda kitlelerin birbiriyle iletişime geçmesini sağlayan sosyal mecralar gerek yurttaşlar nezdinde gerek politik partiler ve politika yapımcılar tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Karaçor, 2009, s. 126-129; McGrath, 2011, s. 41; Aktan, 2017, s. 91-102).

Öte yandan yurttaşların siyasal karar mekanizmalarını etkileme çabaları olarak tanımlanan siyasal katılım faaliyetleri, yaşanan gelişmeler neticesinde farklı biçimler kazanmış, sanal mecralarda siyasal katılımı konu alan ve e-katılım olarak isimlendirilen yeni bir form ortaya çıkarmıştır (Güler ve Sezgin, 2020, s. 415). E-katılım aracılığıyla seçmenler, yönetim alanındaki fikir, görüş ve yorumlarını herhangi bir eşik beklisine takılmadan geniş kitlelerle paylaşabilme imkanına sahip olmuştur. Zamanla milyarlarca kullanıcıya ulaşan bilgi iletişim teknolojileri politik iletişimi önemli oranda değiştirmiştir ve siyasal katılımı (e-katılım) yeni bir evrenin ilk habercisi olmuştur. Bu açıdan sosyal platformlar kamusal alanı temsil eden birer mecra haline gelmişlerdir. Dolayısıyla bu çalışmada kamusal alanı inşa eden, siyasal süreçlere katılımı ifade eden e-katılım aktiviteleri (Mocintosh, 2008; Kim ve Lee, 2012; Pflughoeft ve Schneider, 2020) ile empatik/özgeci tutumlar arasındaki mevcut ilişki incelenmektedir. Nitekim bilgi paylaşımının arttığı çağımızda insanlar birbirlerinin duygu ve düşüncelerinden eskiye nazaran daha aktif haberdar olma şansı yakalamıştır. Dolayısıyla empatik ve özgeci tutumların katılım faaliyetleri ile ilişki arz ettiği düşünülmektedir (Lee ve Kweon, 2013; Ma ve Chan, 2014).

Sunulan araştırma kapsamında bahsi geçen empatik tutumlar, bireylerin muhataplarının duygu ve düşüncelerini deneyimleme sürecindeki tutumlarını ifade etmekteyken (Dökmen, 2015, s. 157), özgeci tutumlar ise kişinin muhataplarına addettiği yüksek önem ve değerlere yönelik tutumları ifade etmektedir (Batson, 2002; Paulus vd., 2020). Böylece, seçmenin sahip olduğu empatik ve özgeci tutumların e-katılım aktiviteleri üzerindeki rolü sorgulanmaktadır. Ayrıca bu tutumların demografik faktörler özelinde (*çalışma alanı, cinsiyet*) nasıl farklılık gösterdiği de araştırmanın odağı kapsamındadır.

Bu amaçlar doğrultusunda 886 kişinin katılım gösterdiği bu araştırma dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılma faaliyetine yönelik geleneksel ve yeni çehre sunulmaktayken ikinci bölümde empatik ve özgeci tutumlarla katılma faaliyetleri arasındaki ilişkiye değinilmektedir. Üçüncü bölümde bir saha uygulaması gerçekleştirilerek ulaşılan sonuçlar okuyucuya aktarılmaktadır. Son bölümde ise bulgular alanyazın çerçevesinde tartışılarak öneriler eşliğinde araştırma sonlandırılmaktadır.

2. YÖNETİME KATILIM FAALİYETİ: SİYASAL KATILIM

İnsan yaratılış gereği sürekli bir güç çatışması içinde bulunmaktadır. Dolayısıyla insanoğlunun siyasetle ilişkisi tarihsel olarak çok eski çağlara uzanmaktadır. Aristoteles insanı “politik bir hayvan” olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda siyaset, bir toplumun hayatını nasıl yaşayacağıyla ve sürdüreceğiyle ilgilidir ve kişinin yaşam kalitesi, beklentileri, geleceği, ümitleri ve daha birçok faktör siyasal yaşamla yakından ilişki içerisindedir. Dolayısıyla insanların bir şekilde politik bir fikre sahip olması kadar doğal bir durum yoktur (Daver, 1993, s. 203). Bu bağlamda siyaset; bir grup insan, bir ticari kuruluş, bir hükümet veya bir politik parti tarafından belirli durumlarda ne yapılacağına dair bir dizi fikir veya plan olarak ifade edilmektedir (Panagiotopoulos vd., 2017, s. 2-3). Katılım ise basit bir meraktan yoğun bir eyleme kadar uzanan geniş bir faaliyet alanını kapsar (Kapani, 2007, s. 144). Katılım kavramı birçok farklı aktiviteyi içermektedir. Örneğin herhangi bir kurum çalışanlarının yönetim sürecine katılmaları, bireylerin sendika veya başka bir sivil toplum kuruluşunda görev alması, protestolara katılım, farklı ideoloji ve fikirlere yönelik tavırlar, politik kararları etkilemek gibi birçok davranış katılma aktiviteleri içinde yer alır. Ayrıca yönetim ile ilgili işlerin yerine getirilmesinde görev almaktan karar verme süreçlerinde aktif rol almaya kadar birçok eylem de “katılma” faaliyetleri içinde değerlendirilmektedir (Uysal, 1984, s. 83).

Bu kapsamda siyasal katılım, vatandaşların siyasi sonuçları etkilemeye çalıştığı tüm gönüllü faaliyetleri ifade eder. Bu faaliyetler oylama, kampanyalara ve diğer organizasyonlara katılma, politikacılarla iletişim kurma, dilekçe verme ve gösterilere katılma veya protesto etkinliklerine (ör. gösteriler, oturma eylemleri gibi) katılma gibi davranışları içerir (Kingston, 2014, s. 259). Siyasal katılım, geçmişten bugüne birçok şekilde (Arnstein, 1969, s. 216; Turan, 1986; Karaçor, 2009, s. 126-129; McGrath, 2011, s. 41) tanımlanmış olmasına rağmen ortak bir tanımının bulunmadığı görülmektedir. Siyasal katılım bilinci ise 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren insanların siyasal hayata katılmaya başlamasıyla önem kazanan ve araştırmacıların üzerinde yoğun olarak çalıştığı bir konu haline gelmiştir (Gil de Zúñiga vd., 2014). 20. yüzyıldan sonra demokratik sistemlerde yurttaşların politikaya katılımı elzem bir davranış olarak görülmeye başlamıştır. Özbudun (1976, s. 3) bunu şöyle ifade ediyor: “Siyasi katılımın üst seviyesi genellikle demokrasiyle ilişkilidir ve bu nedenle hem birey hem de toplum için faydalı olan sistem katılım davranışlarıyla idealize edilebilir”.

Dolayısıyla internet uzantılı ağlar; çevrimiçi demokrasi, dijital demokrasi, e-demokrasi gibi yurttaşların katılımını esas alan bir zemini oluşturmuştur (Güler ve Sezgin, 2019). Başka bir ifade ile katılımın dijitalleşmesini ifade eden “e-katılım” e-demokrasi çatısı altında yer almaktadır. E-katılım, bilgi iletişim teknolojileri ve bunlarla ilgili politik süreçleri kavramsallaştıran bir terim olarak kullanılmaktadır. İçerisinde dijital teknolojilerle siyasal kararlara katılımı teşvik eden; tasarıları, uygulamaları, yayılımı ve tüm bu süreçlerin iyileştirilmesini esas alan bir vizyon barındırmaktadır. E-katılım çeşitli etkilere ve sonuçlara neden olabilir. Örneğin demokratik süreçlerin iyileştirilmesine ve siyasi süreçlerin şeffaflaşmasına katkı sağlamaktadır. Böylece marjinal vatandaş grupları politik süreçlere dahil olabilir ve politika yapıcılar alınacak kararlarla ilgili detayları vatandaşların görüşüne sunabilir (Saebø vd., 2008, s. 402-403; Saebø vd., 2010, s. 405).

Bu doğrultuda e-katılım, vatandaşların birbirleriyle ve seçilmiş temsilcilerle bağlantı kurmalarını sağlayan, siyasal katılımı genişleten ve derinleştiren (Macintosh, 2008), bilgi ve iletişim teknolojileriyle politik süreçlere dahil olmayı ifade eden bir süreçtir. Bu sistem içinde bireyler, politikacıların karar vermesini doğrudan veya dolaylı olarak etkilemek için bazı eylemlerde bulunabilir. Kampanyalara katılma, imza toplama, toplantılara katılma, boykot etkinlikleri ve daha birçok aktivite bu kapsamda değerlendirilebilir. Ayrıca son zamanlarda gelişen sosyal medya araçlarından biri olan Twitter da siyasal katılım için oldukça etkili bir araç olarak ön plana çıkmaktadır (Güler ve Sezgin, 2019). Bireyler Twitter’da siyasi gündemi takip edebilir veya seslerini duyurabilirler; aynı zamanda aile veya arkadaş grupları arasında tartışılabilen politik meseleler, daha geniş bir alanda kendisine yer bulabilir. Fakat her bireyin aynı düzeyde katılım gerçekleştirmediğini de söylemek gerekir. Kimi gruplar gündemi izleyici olarak takip ederken, bazıları da siyasete aktif olarak katılmayı tercih edebilir. Son dönemlerde birçok ülkede yurttaşlar siyasal katılım ve politika belirlemede, “e-katılım” faaliyetlerinden daha aktif faydalanmaya başlamıştır (Bilen ve Şanver, 2002, s. 108; Romsdahl, 2005, s. 2). İçerisinde barındırdığı hashtag bağlantıları ve popüler gündem gibi bileşenlerle Twitter bu tabanı besleyen öncü platformlardan birisi olarak ön plana çıkmaktadır (Güler ve Sezgin, 2019). Bu açıdan bakıldığında e-katılım, e-demokrasiyi güçlendirmede başat bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla e-katılım, bilgi iletişim teknolojileri yardımıyla yönetim erkleri ve vatandaşlar arasında çift yönlü iletişimi sağlayan bir fonksiyon olarak da ifade edilebilir (Saebø vd., 2008, s. 402-403). Diğer yandan e-katılım, yurttaşların online mecralarda yöneticilerin aldığı kararlara katılmaya yönelik çabalarıdır (Macintosh, 2008). Ayrıca toplumdaki farklı görüşlere sahip bireyler düşünüldüğünde, herkes bu ortamda fikirlerini medeni ve evrensel kurallar çerçevesinde ifade edebilir. Fakat herkesin aynı fikirde olamayacağı düşünüldüğünde, empati olgusu önemli bir bileşen olarak ön plana çıkmaktadır (Lüküslü, 2010). Öte yandan kimi yurttaşlar ise doğaları gereği toplumsal konularla ve diğer vatandaşların sorunlarıyla yakından ilgilenmektedir (Bruneau vd., 2017, s. 934-935). Bu durum literatürde kişinin diğer insanlara karşı gösterdiği fedakâr duyguları ifade eden özgeci davranışlar kapsamında değerlendirilmektedir (Güven ve Dilek, 2019, s. 73). Örneğin Caplan ve Turner (2007) sosyal mecralarda bireyin kendisine benzeyen bireyleri daha ılımlı karşılayabileceğini ve bu durumun bireylerin empatik becerilerinin gelişmesine yardımcı olabileceğini ifade ediyor. Chen vd. (2012)’nin yaptığı araştırmada ise bilgi iletişim teknolojilerini aktif kullanan bireylerin, empati düzeylerinin diğer gruplara nazaran daha düşük olabileceği aktarılıyor. Bruneau vd. (2017) ise empatik ve özgeci tutumların başkalarına zarar vermektan kaçınmada önemli etkilere sahip olduğunu aktarmaktadır. Yüksek empati ve özgeci tutuma sahip kişiler daha yardımsever davranışlar geliştirerek gruplar arası çatışmadan uzak durmakta ve daha uzlaşıcı tavra sahip olmaktadır (s. 934-935). Bu bağlamda bireylerin çevrimiçi mecralarda gerçekleştirdiği e-katılım faaliyetleri üzerinde empatik ve özgeci tutumların etkili olduğu varsayılabilir. Bahsi geçen anlam doğrultusunda kavramlar arasındaki ilişkiye alan yazındaki çalışmalar eşliğinde daha yakından bakmak gerekmektedir.

3. EMPATİK VE ÖZGECİ (DİĞERKAM) TUTUMLAR ÇERÇEVESİNDE YURTTAŞ KATILIMI

Günümüzde kullanılan empati kavramının iki temel atası vardır. Bunlar Almanca'daki "einführung" ve Yunanca'daki "empathia" kavramlarıdır. Empati denildiğinde ise akla Carl Rogers ve onun çalışmaları gelmektedir. Psikoterapi alanında empatik iletişim kurma becerisiyle ünlenmiş olan Rogers'ın adı empati kavramıyla adeta özdeşleşmiştir (Dökmen, 2015, s. 157). Diğerkâmlık ise köken olarak Latince'ye dek uzanır ve "diğer" anlamına gelen (alter) teriminden türemiştir. Öte yandan diğerkâmlık kavramı, Arapça'da "işar", İngilizce'de "altruism", Türkçe'de ise "özgecilik" şeklinde ifade edilmektedir. Bilimsel olarak 1830'lu yıllarda Auguste Comte diğerkâmlık terimini, "diğer insanları umursamak, onlara önem vermek" şeklinde kullanan ilk kişidir (Karadağ ve Mutağçılar, 2009, s. 75-77).

Meslek hayatı boyunca empati terimini çeşitli şekillerde tanımlayan Rogers'ın 70'li yıllarda ulaştığı empati anlayışı, bugün çoğunluğun üzerinde uzlaştığı bir tanım olarak görülmektedir. Rogers, katı söylemlerden uzak olan bu tanımı: "Bir bireyin kendisini başka bir bireyin yerine koyarak olaylara onun perspektifinden bakması, o bireyin duygu ve düşüncelerini anlaması, hissetmesi ve ona aktarabilmesi süreci" şeklinde ifade etmiştir (Rogers, 1975). Bu tanımdan yola çıkarak empatiyi üç ögede toplamak mümkündür. Bunların ilki, bir bireyin başka bir birey ile herhangi bir konu hakkında empati kurmasıdır. İkincisi; empati kuran öznenin empati kurduğu kişinin duygularını anladığı ifade eden duygusal özdeşim sürecidir. Üçüncü ögede ise muhatabın hissettiklerinin ona sözel veya başka davranış şekilleriyle iletildiği davranışlar söz konusudur (Rogers, 1975, s. 103-124). Bu unsurlar dahilinde empati; bir başkasının duygusal durumunu veya düşüncelerini anlamayı ve paylaşmayı karşılayan yeteneği ifade eder (Dökmen, 2015, s. 158-160). Diğerkâmlık (özgecilik) ise, bir başkasının iyiliği için fedakârlıkta bulunma, onun için elinden geleni esirgememe durumunu ifade etmektedir (Batson, 2002; Bruneau vd., 2017). Dolayısıyla empati teriminde daha çok anlama duygusu hakimken (Smith, 2006, s. 2-3; Burks vd., 2012, s. 396) özgeci tutumlarda ise maddi veya manevi herhangi bir kişisel çıkar gözetmeksizin faydalı olma söz konusudur (Smith, 2006, s. 4-5; Eisenberg, 1991, s. 128-129; Batson, 2002). Özgecilik, kendi ihtiyacı olmasına rağmen karşısındaki kişinin ihtiyacını gidermek için fedakârlıkta bulunma davranışı olarak da tanımlanabilir. Empatide ise yalnız muhatabın duygu ve düşüncelerini anlamaya yönelik bir odaklanma ön plandadır (Smith, 2006; Batson, 2002). Empati sürecinde doğrudan eylem ve fedakârlık yoktur. Empati daha çok zihinsel bir süreci ifade eder, özgecilik ise duygusal eylemlere odaklanır. Empati anlayışı günlük hayatın neredeyse her kesiminde bireyleri birbirine yaklaştırmada ve etkili iletişimin oluşmasında kolaylık sağlamaktadır. Kendileriyle empati kurulduğunu hisseden insanların benlik saygısı artar, öz benliklerini değerli hissederler (Batson, 2002; Paulus vd., 2020). Bu açıdan empati insanlarda bir ruhsal rahatlama oluşturmaktadır. Böylece kişiler arasında iyi ve sağlıklı bir iletişim biçimi inşa edilebilir (Dökmen, 2015). Elbette empati duygusuna sahip olmak sadece empati kurulan bireye fayda sağlamaz aynı zamanda empati kuran birey için de önem teşkil etmektedir. Empati becerisi yüksek olan bireylerin toplum tarafından sevilme olasılıkları daha yüksektir (Alisinanoğlu ve Köksal, 2000, s. 11). Empati ve özgecilik, bir yandan bireylerin duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade etmesine yardımcı olurken öte yandan sosyal duyarlılığı yüksek, topluma uyumlu insanların oluşmasını sağlamaktadır (Batson, 2002; Kohen vd., 2019; Dökmen, 2015). Dolayısıyla empatik tutumlar, yurttaşların duygularını rahat bir şekilde dışa vurmasına yardımcı olmaktadır (Stebnicki, 2000, s. 13). Özgeci tutumlar ise, bireyler arası yardımlaşmayı, sorumluluk üstlenmeyi ve toplumsal konularda fedakârlıkta bulunmayı teşvik edebilir (Freedman, 1987; Smith, 2006, s. 4-5). Empatik tutumlar yurttaşların özgeci bir motivasyon kazanmasına ve daha sağlıklı toplumsal bir düzenin tahsis edilmesine olumlu yönde katkı sağlayabilir.

Öte yandan iletişimin dijitalleştiği günümüzde, Twitter gibi insanlara birçok işlevle kendini ifade etme olanağı sağlayan sosyal mecralarda (Güler ve Sezgin, 2019), empatik ve özgeci tutumlar politik söylemler üzerinde de etkin rol oynayabilir. Dolayısıyla bireylerin e-katılım davranışları ile özgeci/empatik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olabileceği varsayılmaktadır. Çünkü empatik ve özgeci tutumlar bireyleri birbirine daha çok yaklaştırmaktadır. Böylece insanlar kurdukları iletişimde daha ilgili ve aktif bir tavır benimsemektedir (Burks vd., 2012, s. 396; Kohen vd., 2019).

Yapılan araştırmalarda bireyler arasındaki iletişimde empatinin olumlu etkisi olduğu ortaya koyulmaktadır. Empatisi yüksek kişilerin depresif davranışlarında azalma meydana geldiği ifade edilmektedir (Dinçyürek, 2004). Ayrıca özgeciliğin zıttı olan bencil davranışlar ile zorbalık arasında pozitif bir ilişki söz konusudur. Bencilliğin artmasıyla birlikte agresif ve zorba davranışlarda da artış meydana gelmektedir. Özgeciliğinden yoksun kişiler; olumsuz davranabilir, gerçekleri çarpıtabilir veya muhatabını suçlayabilir (Gini vd., 2014). Bu durum özgeci düzeyi düşük kişilerin sosyal medyada farklı görüşlere sahip bireylere karşı bencil ve zorba davranışlar sergilemesi

ile ilişkilendirilebilir. Dökmen (2015) bu konuda, empatik tutumlar ile ben-merkezci (bencil) davranışların zıt konumda yer aldığına dikkat çekmektedir. Empati kurmak, başkalarının rollerine girip onların duygu ve düşüncelerini anlamayı ve bencillikten uzak nesnel tutum sergilemeyi gerektirmektedir. Böylece yurttaşlar siyasal alanda daha kollektif irade ortaya koyabilir. Ford da (1979) bencil bireylerin, nesnelere veya başka kişilere yönelik gerçekleri görmeye ve empati kurmada güçlük çekeceğini ifade etmektedir ve ben merkezli (bencil) düşünce ile empatik anlayışın birbirine zıt olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla empatik/özgeci tutumlar ve e-katılım davranışları arasındaki muhtemel ilişki bu bağlamlar üzerinden okunarak siyasal iletişimi konu alan literatüre psikolojik temelde bir bakış sergilenenir. Nitekim e-katılımı bu yönüyle ele alan mevcut araştırmalar oldukça sınırlıdır (Kim ve Lee, 2012; Güler ve Sezgin, 2020; Dökmen, 2015; Smith, 2006; Batson, 2002; Burks vd., 2012; Bruneau vd., 2017).

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Araştırmada kantatif araştırma yöntemlerinden anket (survey) metodu kullanılmıştır. Bu başlık altında araştırmanın önemi, amacı, sınırlılıkları, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin analizi, bulgular, tartışma ve sonuç bölümleri yer almaktadır.

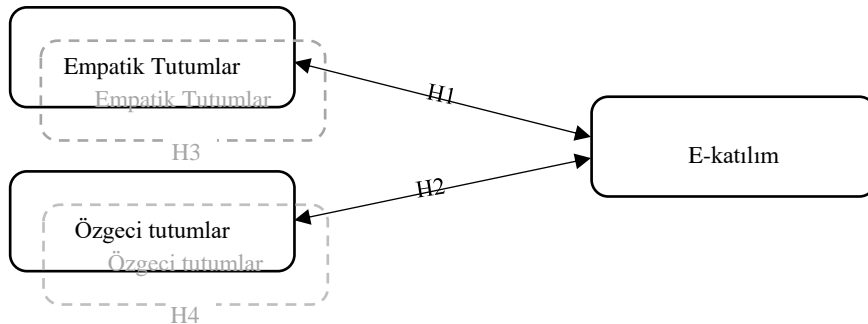
Bu çalışma için gerekli olan etik kurulu raporu, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul Başkanlığı tarafından E-87432956-050.99-50543 sayılı ve 20.04.2021 tarihli etik kurul onayı alınmıştır.

4.1. Araştırmanın Önemi, Amacı ve Sınırlılıkları

Web 2.0 gelişimiyle beraber dünyanın her noktasına enformasyon akışı hızlanmıştır. Bu durum insanların duygu ve düşüncelerini ifade ettiği sosyal mecraları insan hayatının vazgeçilmez unsurları haline getirmiştir. Böylece insanlar eğitim, siyaset, ekonomik ve sosyo-kültürel alanlarda sahip olduğu fikir ve yorumları aktif olarak dış dünyayla paylaşma olanağına sahip olmuşlardır. Yurttaşların sahip olduğu duygu ve düşünceler daha görünür bir hale gelmiştir. Bu durum politik alan başta olmak üzere kişiler arası empatik ve özgeci tutumların önemli birer değişken olarak ortaya çıkmasına aracılık etmiştir. Dolayısıyla bu çalışmada vatandaşların e-katılım faaliyetleri üzerinde sahip oldukları empatik ve özgeci tutumların rolü incelenmektedir. Böylece kamu iradesini tayin eden tartışma ortamında (kamusal alan) kişilerin sahip olduğu psikolojik tutumların genel kanaat üzerindeki rolü irdelenmektedir. Öte yandan sunulan çalışma maliyet ve zaman kısıtlamasından dolayı Isparta çalışma evreninde gerçekleştirilmiştir. Örneklem olasılıklı olmayan örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Dolayısıyla sonuçlar yalnızca bu araştırmadaki örneklem kümesi ile sınırlıdır farklı kümeler üzerine genellenemez.

Kavramsal arka plana dayandırılarak kurulan araştırma hipotezleri (ilişki ve fark) şu şekildedir:

Şekil 1. Araştırma Modeli

- **H1:** Katılımcıların *e-katılım faaliyetleri* ile *empatik tutumları* arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- **H2:** Katılımcıların *e-katılım faaliyetleri* ile *özgeci tutumları* arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- **H3:** Katılımcılar demografik faktörler açısından *empatik tutumlar* özelinde farklılaşmaktadır.
- **H4:** Katılımcılar demografik faktörler açısından *e-katılım davranışı* özelinde farklılaşmaktadır.

4.2. Araştırma Grubu

Bilimsel çalışmalarda, araştırılan birimin tümünü kapsayan *ideal evren* ve bütçe, zaman, erişim kısıtları dahilinde ulaşılabilecek *çalışma evreni* olmak üzere iki tür evren söz konusudur (Karasar, 2020, s. 147-148). Bu bağlamda sunulan araştırmanın *çalışma evrenini Isparta'da* bulunan 18 yaş üzeri bireyler oluşturmaktadır. Evren içinden araştırmaya katılan kişiler ise kolayda örneklem yöntemiyle seçilmiştir (Karasar, 2020, s. 148). Online anket (survey) yardımıyla 1075 kişiye ulaşılmıştır. 187 yanıt çeşitli nedenlerle (eksik ve özensiz doldurma vb.) veri setinden çıkarılmıştır. Sonuç olarak araştırmanın örnekleme tesadüfi olmayan yöntemle (kolayda örnekleme yöntemiyle) seçilen toplamda 886 kişi olarak belirlenmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri kantitatif araştırma metotlarından anket (survey) tekniğiyle ile online ortamda toplanmıştır. İlgili anket formu, Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği (EDBÖ), Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeği (TSKÖ), Diğerkâmlık Ölçeği (DÖ) ve Kişisel Bilgi Formu'ndan (KBF) oluşmaktadır.

Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeği (TSKÖ): Güler ve Sezgin (2019) tarafından, toplumsal ve politik alan için önem teşkil eden, sosyal medya araçlarındaki siyasal katılım eylemlerinin anlamlandırılabilmesi ve yeni nesil katılım biçimlerinin ortaya konması için geliştirilmiştir. TSKÖ 5 faktörden oluşmaktadır (siyasal ifade-politika takip-yerel yönetim-siyasal tartışma). Ölçeğin Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı alt boyutlar için sırasıyla 0,92, 0,89, 0,84, 0,83, 0,81' dir. Ölçeğin geneline dair güvenilirlik katsayısı ise 0,94'tür. Bu çalışmada ise ölçek toplamda üç faktörde dağılım göstermiştir. Faktörler sırasıyla, siyasal ifade, siyasal tartışma ve politika takibi şeklinde adlandırılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alfa) $\alpha=,96$ 'dır. Sırasıyla ölçeğin alt boyutlarının güvenilirliği $\alpha=,89, ,84, ,92$ olarak hesaplanmıştır.

Empati Düzeyi Ölçeği (EDBÖ): Lawrence, Shaw, Baker, Baron-Cohen ve David (2004) tarafından geliştirilen Empati Düzeyi Ölçeği (EDÖ), özünde empatiyi toplumsal anlayış kapsamında ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin orijinali toplamda 3 faktör ve 20 tanesi çeldirici olmak üzere toplamda 60 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türk kültürü üzerinde geçerliliği ve güvenilirliği Kaya ve Çolakoğlu (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar ölçeğin güvenilir ve geçerli olduğunu göstermiştir. Bu araştırma kapsamında ölçek 3 faktör altında dağılım göstermiştir. Faktörler sırasıyla sosyal beceri, duygusal tepki ve bilişsel empati olarak isimlendirilmiştir. Güvenirlik katsayısı ,83 olarak hesaplanmıştır.

Özgeci / Diğerkâmlık Ölçeği (DÖ): DÖ Ersanlı ve Çubuker (2015) tarafından likert olarak geliştirilmiştir. DÖ'nün iç tutarlılığı $\alpha=,89$ 'dur. Faktörler özelinde Cronbach Alfa katsayısı özveri faktörü için $\alpha=,87$ ve bencillik faktörü için $\alpha=,77$ olarak saptanmıştır. Ölçeğe dair bu araştırma kapsamındaki güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) ,86'dır.

4.4. Verilerin Analizi

Veri setine hangi testlerin uygulanacağını belirlemek amacıyla ($n>30$) basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Söz konusu değerler $-1,96 / +1,96$ arasında seyrederek normallik önkoşulunu sağlamaktadır (Can, 2018, s. 85). Dolayısıyla homejen olduğu tespit edilen veriler SPSS 26 programından faydalanılarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Araştırmanın ilişki hipotezleri Pearson Korelasyon analizinden yararlanılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca demografik faktörler özelinde farklılaşmayı konu alan hipotezler, Independent Samples T Testi ve ANOVA testinden faydalanarak sınanmıştır. Katılımcılara yönelik betimsel özellikler Frekans analizi yardımıyla yüzdeler olarak hesaplanmıştır.

5. BULGULAR

Katılımcıların %51,2'i kadın, %48,8'i ise erkektir. Öte yandan katılımcılar yaş dağılımlarına göre incelendiğinde %31,8'inin 55-34 yaş aralığında yoğunlaştığı saptanmıştır. Öte yandan bu sıralamayı %30,6 ile 24 ve altı, %26,9 ile 35-44, %6,4 ile 45-54, %4,3 ile 55 ve üzeri yaş aralığına sahip olan bireyler takip etmektedir. Katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımları ise %33,6'sı evli, %55,5'i bekâr, %11'i de daha önce evlilik yaşamış kategorilerinde dağılmaktadır. Çalışma alanı açısından; %22,5 kamuda, % 32,7'si özel sektörde çalışmaktadır. %44,8'i ise herhangi bir sektörde çalışmamaktadır. Araştırmaya katılım gösteren bireylerin, %21,6'sının geliri yoktur. %17,9'luk kesim 2.324 TL altında, % 27,2'si 2324-5000 TL arasında, %17'si 5001- 7000 TL arasında, %

9,5'i 7001-10.000 TL arasında, %1,8'i 10.001-15000 TL arasında, %2,8'i 15.001-20.000 TL arasında, % 2,2'si 20.001 ve üzerinde bir gelire sahiptir.

Tablo 1. Empati, Diğerkâmlık ve E-katılım Değişkenlerine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi

		E-Katılım	Siyasal Tartışma	Politika Takip	Siyasal İfade
Empati	Korelasyon	-,442**	-,610**	-,381*	-,469**
	Sig. 2 tail.	,000	,736	,001	,000
	N	886	886	886	886
Sosyal Beceriler	Korelasyon	-,346**	-,683**	-,006	-,420*
	Sig.	,000	,005	,600	,000
	N	886	886	886	886
Duygusal Tepki	Korelasyon	-,518**	,064	,014	-,568**
	Sig. 2 tail.	,000	,168	,757	,001
	N	886	886	886	886
Bilişsel Empati	Korelasyon	-,642**	-,027	-,401**	-,661**
	Sig. 2 tail.	,000	,458	,012	,000
	N	886	886	886	886
Diğerkâmlık	Korelasyon	-,642**	-,310*	,018	-,558**
	Sig. 2 tail.	,000	,236	,023	,001
	N	886	886	886	886

**p < 0,01 *p < 0,05

Tablo 1'de aktarıldığı üzere bireylerin empati durumları ile e-katılım davranışları arasında ($r = -,442$; $p < .01$), sosyal beceri durumları ile siyasal ifade davranışları arasında ($r = -,420$; $p < .05$), duygusal tepki durumları ile siyasal ifade davranışları ($r = -,568$; $p < .05$) arasında ve bilişsel empati durumları ile siyasal ifade davranışları ($r = -,661$; $p < .05$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Öte yandan katılımcıların siyasal tartışma davranışları ile sosyal beceri durumları ($r = -,683$; $p < .05$) arasında negatif yönlü bir ilişki mevcutken, bireylerin siyasal tartışma davranışları ile duygusal tepki ve bilişsel empati durumları arasında ise herhangi bir ilişki yoktur. Ayrıca katılımcıların politika takip davranışları ile bilişsel empati durumları ($r = -,401$; $p < .05$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki görülürken, politika takip davranışları ile sosyal beceri ve duygusal tepki durumları arasında ise herhangi bir ilişki yoktur. E-katılım davranışları ile özgeci tutumlar arasında ($r = -,642$; $p < .05$), siyasal ifade davranışları ile özgeci tutumlar ($r = -,558$; $p < .05$) arasında da negatif yönde ilişki vardır. Katılımcıların siyasal tartışma davranışları ile özgeci (diğerkam) tutumları ($r = -,310$; $p < .05$) arasında ise benzer bir şekilde negatif yönde bir ilişki söz konusudur. Politika takibi ile özgeci tutumlar arasında ise ilişki yoktur.

- Desteklendi: H1, H2, H3, H4
- Desteklenmedi: -

Bu kapsamda H1, H2, H3 ve H4 hipotezleri, negatif yönde seyreden ilişkiler nedeniyle desteklenmiştir.

Öte yandan empati ve siyasal katılım bağlamında katılımcıların; çalışma alanları ve cinsiyetlerine yönelik farklılaşma durumları Independent Samples T Test ve One Way Anova tesleri ile sınanmıştır.

Tablo 2. Çalışma Alanı ile Empati'ye Ait ANOVA Testi

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Sosyal Beceriler	Between G.	3,425	7	,492	4,185	,004
	Within G.	258,213	865	,248		
	Total	261,638	872			
Duygusal Tepki	Between G.	5,172	7	,982	2,627	,002
	Within G.	201,964	865	,246		
	Total	207,136	872			
Bilişsel Empati	Between G.	3,182	7	1,723	5,624	,020
	Within G.	149,116	865	,404		
	Total	152,298	872			

Bireyler çalışma alanı kapsamında “sosyal beceri”, “duygusal tepki” ve “bilişsel empati” alt değişkenleri özelinde farklılaşmaktadır ($p<.05$). Bu bağlamda H3 hipotezi desteklenmektedir. Öte yandan ikili gruplar arasındaki farklılıkların tespit edilmesi amacıyla ANOVA tablo sonuçları göz önünde alınarak Tukey Testi (Tablo 3) yapılmıştır.

Tablo 3. Çalışma Alanı ile Empati'ye yönelik Tukey Testi ile İkili Karşılaştırma

	(I) Çalışma Alanınız:	(J) Çalışma Alanınız:	Mean Dif.	Std. E.	Sig.
Sosyal Beceriler	Kamu	Özel	,61501*	,10463	,010
Duygusal Tepki	Kamu	Çalışmıyorum	,43256*	,09704	,035
Bilişsel Empati	Kamu	Çalışmıyorum	,35148*	,06246	,005

Tukey testi sonucuna göre kamuda çalışanlar özelde çalışanlara göre sosyal beceri alt boyutunda ($.61501^*$) daha yüksek empati düzeyine sahiptir. Benzer bir biçimde kamuda çalışanlar işsizlere göre de duygusal tepki alt boyutunda ($.43256^*$) ve bilişsel empati alt boyutunda ($.35148^*$) daha yüksek bir empatiye sahiptir.

Tablo 4. Çalışma Alanı Bağlamında E-katılıma Yönelik ANOVA Testi

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
E-katılım	Between G.	18,934	4	3,514	4,165	,001
	Within G.	423,201	868	,952		
	Total	442,135	872			

Tablo 4'e göre katılımcıların e-katılım davranışları çalışma alanları bağlamında farklılaşmaktadır ($p<.05$). Bu doğrultuda H4 hipotezi desteklenmektedir. İkili gruplar arasındaki anlamlı farklar Tablo 5'de gösterilmektedir.

Tablo 5. Çalışma Alanına Göre E-katılım'a Yönelik Tukey Testi ile İkili Karşılaştırma

(I) Çalışma Alanınız:	(J) Çalışma Alanınız:	Mean Dif.	Std. E.	Sig.
Kamu	Özel	-,72542*	,18657	,007
	Çalışmıyorum	-,51183*	,18282	,002

* Anlamlı farklılıklar için $p>.05$

Kamuda çalışan katılımcılar; özelde çalışanlara göre ($-.72542^*$) ve çalışmayanlara göre ($-.51183^*$) sosyal mecralarda daha fazla siyasal katılımında bulunmaktadır (Tablo 5).

Tablo 6. Cinsiyet ile Empati Arasında Independent Sample T Testi

	Cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	T	P
Sosyal Beceriler	Kadın	447	4,8125	,54734	,05386	1,232	,142
	Erkek	426	3,5338	,43022	,04644		
Duygusal Tepki	Kadın	447	4,3223	,62253	,03528	2,491	,004
	Erkek	426	3,1506	,49986	,02353		
Bilişsel Empati	Kadın	447	4,7239	,45308	,03794	1,593	,001
	Erkek	426	3,9171	,35314	,03570		

Bireyler cinsiyetlerine göre empati düzeyleri açısından “duygusal tepki” ve bilişsel empati ($p < 0.05$) alt boyutlarında farklılaşmaktadır (Tablo 6). Bu bağlamda kadın seçmenler ($\bar{x}=4,3223$) erkeklere göre ($\bar{x}=3,1506$) hem duygusal tepkide hem de bilişsel empatide (Kadın $\bar{x}=4,-$ Erkek $\bar{x}=3,9$) daha yüksek düzeye sahiptir.

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Teknolojik gelişmelerle beraber sosyal mecralar insan hayatının önemli bileşenleri haline gelmiştir. Sosyal platform aracılığıyla görünür kılınan kişisel ifade ve yorumlar toplumsal zeminde birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Bu bağlamda empatik ve özgeci tutumlar önemli birer bileşen olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada e-katılım davranışları ve seçmenin empati/özgeci tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Sonuçlar özgeci/empatik tutumlar ile e-katılım arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla bireylerin e-katılım faaliyetleri arttıkça özgeci ve empati düzeylerinde bir azalma beklenmektedir. Politik düzlemde bu sonuçlar yorumlandığında Bruneau vd. (2017) çıkarımları önem arz etmektedir. Bruneau vd., (2017) aşırı fanatik kişilerle yaptığı görüşmelerde, empati ve özgeci tutumları düşük seyreden kişilerin aslında toplumsal kaygılarla hareket ettiğini, gerçekte empati yoksunu olmadıklarını dile getirmektedir (s. 934). Belki de siyasal konular söz konusu olduğunda seçmenler de kendi inandıkları doğrular çerçevesinde hareket ederek e-katılım faaliyetlerini bu doğrultuda yapılandırıyor olabilir. Şener ve Çağlar’ın (2020) Isparta ili özelinde yaptığı çalışmanın sonuçları da bu bulguya ışık tutmaktadır. 401 katılımcı üzerinde yapılan araştırmaya göre seçmenlerin, güvensizler ve kararsızlar olmak üzere iki ayrı kümede toplandığı dikkat çekmektedir. Bu bağlamda yönetim temsilcilerine güvenmeyen seçmenler kendi inandıkları değerler doğrultusunda, empatik ve özgeci tutumlarını baskılayarak katılım sergiliyor olabilirler (s.527). Dolayısıyla değişkenler arasındaki etkiye derinlemesine odaklanan nitel çalışmalar bu hususun aydınlatılmasına yardımcı olabilir. Grup içi dinamikler söz konusu olduğunda insanlar kendi inanç ve değerleri doğrultusunda toplumsal kaygıyı merkeze alarak hareket ediyor olabilirler (Kingstan, 2010). Öte yandan sosyal medya özelinde bireyler daha çok yakın ve güçlü bağlarını dikkate alarak davranışlarını şekillendirmektedir (Wilcox ve Stephen, 2013). Bu açıdan bakıldığında katılımcıların siyasal katılım davranışları ve empati tutumları arasındaki negatif ilişki belki de katılımcıların yalnızca yakın bağlarına önem atfetmesiyle açıklanabilir. Nitekim 503 katılımcı üzerinde gerçekleştirilen bir başka araştırmada katılımcıların Twitter’da siyasal katılım konusunda oldukça çekingen davrandığı ve benlik saygıları ile siyasal katılım davranışları arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür (Güler ve Sezgin, 2020a). Dolayısıyla sosyal medya özelinde empati düzeyi yüksek bireylerin tıpkı benlik saygısı yüksek bireylerde olduğu gibi daha az siyasal ifadede bulunması sosyal mecraların kişilerin duygu ve düşüncelerini yakın çevresine ifşa etmesiyle bağdaştırılarak açıklanabilir. Dolayısıyla bu konuda daha kapsamlı araştırmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri açısından da farklı empati düzeyine sahip olduğu görülmüştür (Tablo 6). Bu sonuç cinsiyete göre empati düzeyinde farklılaşma olduğunu gösteren çalışmaları desteklemekteyken (Özdemir vd., 2019; Güven ve Ünsal, 2019; Brown vd., 2011) farklılaşma olmadığını gösteren araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir (Tutarel-Kışlak ve Göztepe, 2002; Bayram vd., 1995). Genel kanaat kadınların erkeklere göre daha yüksek bir empati düzeyine sahip olduğu yönündedir. Annelik içgüdü ve diğer fizyolojik/psikolojik faktörler bu durum üzerinde etkili olabilir.

Ayrıca kamuda çalışanların; özelde çalışanlara (-,72542*) ve çalışmayanlara göre (-,51183*) sosyal platformlarda (e-katılım) daha yoğun siyasal katılımında bulunduğu görülmüştür. Gündoğmuş vd. (2019)’nin seçmenler üzerine

yaptığı çalışmada ve Güler ve Sezgin (2020) akademisyenler üzerine yaptığı araştırmalarda da düzey açısından benzer sonuçlara rastlanmaktadır.

Sonuç olarak bu çalışma özelinde seçmenlerin e-katılım davranışları ile özgeci/empati tutumları arasında negatif yönde bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Başka bir ifade ile bireylerin e-katılım düzeyleri arttıkça empati ve özgecilik düzeylerinde düşüş beklenmektedir. Bu durum bireylerin saldırganlaşmasına veya ötekileştirici biçimde düşünmelerine neden olabilir (Korkmaz ve Baran, 2018). Bu nedenle bireylerin e-katılım davranışı sergilerken farklı görüşteki bireylerin duygu ve düşüncelerine karşı empati kurmaya (Lüküslü, 2010) ve özgeci davranmaya özen göstermesi önem teşkil etmektedir. Nitekim demokratik toplumların temelini oluşturan kamusal tartışma ortamında karşıt fikirler ancak birbirine saygı göstererek toplum için ideal olanı birlikte inşa edebilmektedir. Aksi takdirde empati düzeyi düşük kişiler, sosyal platformların da şiddete aracılık eden (Sakamoto, 1994; Barnett vd., 1997) toplumsal hassasiyetten yoksun bir ortama dönüşmesine neden olacaktırlar.

Sunulan araştırma siyasal katılım ve psikolojik faktörler arasındaki ilişkiyi ele alması açısından önem arz etmektedir. Bu yönüyle literatürdeki kimi araştırmaların sonuçlarını desteklemektedir (Gil de Zúñiga vd., 2014; Alarabiat vd., 2017; Özdemir vd., 2019; Güven ve Ünsal, 2019) kimi araştırmalarla ise kısmen örtüşmemektedir (Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002; Gündoğmuş vd., 2019; Güler ve Sezgin, 2020). Dolayısıyla ilgili konuda spesifik örneklem kümeleri üzerinde yeni araştırmaların yapılması önerilmektedir. Özellikle kadın katılımcıların empatik tutumları ve siyasal katılım davranışları üzerinde dışsal etkiye sahip olan üçüncül değişkenleri inceleyen araştırmalar ilginç olabilir. Ayrıca çeşitli sosyal medya platformları özelinde empati ve özgeci tutumların, katılım davranışı üzerindeki etkisini inceleyen yeni çalışmalar ilgili literatürün gelişmesine katkı sağlayabilir.

Sunulan çalışma maliyet ve zaman kısıtlamasından dolayı Isparta il evreni çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Örneklem olasılıklı olmayan örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Dolayısıyla sonuçlar yalnızca bu araştırmadaki örneklem kümesi ile sınırlıdır farklı kümeler üzerine genellenemez. Bu nedenle farklı kümeler üzerindeki yeni araştırmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

YAZARLARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

- Alarabiat, A., Sá Soares, D. ve Estevez, E. (2017). Predicting citizens acceptance of government-led e-participation initiatives through social media: A theoretical model. *Proceedings of the 50th Hawaii International Conference on System Sciences* (s. 2855-2864). Hawaii.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224.
- Aktan, E. (2017). *Sosyal medya ve siyasal katılım*. Eğitim Yayınevi.
- Bayram, C., Şimşek, E. U. ve Dilbaz, N. (1995). Üç farklı meslek grubunda empatik beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Kriz Dergisi*, 3(2), 205-207.
- Barnett, M. A., Vitaglione, G. D., Harper, K. K., Quackenbush, S. W., Steadman, L. A. ve Valdez, B. S. (1997). Late adolescents experiences with and attitudes toward videogames1. *Journal of Applied Social Psychology*, 27(15), 1316-1334.
- Batson, D. C. (2002). Empathy and altruism. K. W. Brown ve M. R Leary (Ed.). *The Oxford handbook of hypo-egoic phenomena* içinde (s. 161-174). Oxford University Press.
- Bilen, M. ve Şanver, C. (2002). *Genişleyen devletin bunalımı ve E-devlet*. Kocaeli Ün. İİBF Yayını.
- Brown, T., Boyle, M., Williams, B., Molloy, A., Palermo, C., McKenna, L. ve Molloy, L. (2011). Predictors of empathy in health science students. *Journal of Allied Health*, 40(3), 143-149.

- Bruneau, E. G., Cıkara, M. ve Saxe, R. (2017). Parochial empathy predicts reduced altruism and the endorsement of passive harm. *Social Psychological and Personality Science*, 8(8), 934-942.
- Burks, D. J., Youll, L. K. ve Durtschi, J. P. (2012). The empathy-altruism association and its relevance to health care professions. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 40(3), 395-400.
- Can, A. (2018). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Caplan, S. E. ve Turner, J. S. (2007). Bringing theory to research on computer-mediated comforting communication. *Computers in Human Behavior*, 23(2), 985-998.
- Chen, D. C., Kirshenbaum, D., Yan, J., Kirshenbaum, E. ve Aseltine, R. H. (2012) 'Characterizing changes in student empathy throughout medical school, *Medical Teacher*, 34(4), 305-311.
- Daver, B. (1993). *Siyaset bilimine giriş*. Siyasal Kitabevi.
- Dökmen, Ü. (2015). *Sanat ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. Remzi Kitap Evi.
- Dinçyürek, S. (2004). Üniversite öğrencilerinin empatik becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (10), 95-116.
- Eisenberg, N. (1991). Values, sympathy and individual differences: Toward a pluralism of factors influencing altruism and empathy. *Psychological Inquiry*, 2(2), 128-131.
- Elliott, R., Bohart, A. C., Watson, J. C. ve Greenberg, L. S. (2011). Empathy. *Psychotherapy*, 48(1), 43-49.
- Ersanlı, K. ve Çabuker, N. (2015). Diğerkâmlık ölçeği'nin psikometrik özellikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(52), 43-53.
- Freedman, J. L., Sears, D. O. ve Carlsmith, M. J. (1987). Özgecilik ve olumlu sosyal davranış. (A. Dönmez, Çev.), *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 20(1), 117-142.
- Ford, M. E. (1979). The construct validity of egocentrism. *Psychological Bulletin*, 86(6), 1169-1188.
- Gini, G., Pozzoli, T. ve Hymel, S. (2014). Moral disengagement among children and youth: A meta-analytic review of links to aggressive behavior. *Aggressive Behavior*, 40, 56-68.
- Gil De, Z. H., Molyneux, L. ve Zheng, P. (2014). Social media, political expression, and political participation: Panel analysis of lagged and concurrent relationships. *Journal of Communication*, 64(4), 612-634.
- Güler, Ş. ve Sezgin, M. (2019). Twitter'da siyasi katılım ölçeği (TSKÖ). *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 517-530.
- Güler, Ş. ve Sezgin, M. (2020). Benlik saygısı ve E-katılım ilişkisi: Twitter ekseninde akademisyenlere yönelik bir uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 413-438.
- Gündoğmuş, B., Maruf, M. ve Aksu, H. (2019). Sosyal medya kullanımının siyasi katılıma etkisinin Şırnak il örneğinde ölçülmesi. *İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi*, 1(1), 78-103.
- Güven, D. Ş. ve Ünsal, A. (2019). The relationship between levels of altruism, empathy and assertiveness in nursing students. *Innowacje W Pielęgniarstwie*, 2(4), 71-90.
- Kapani, M. (2007). *Politika bilimine giriş*. Bilgi Yayınevi.
- Karaçor, S. (2009). Yeni iletişim teknolojileri, siyasi katılım, demokrasi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 121-131.
- Karadağ, E. ve Mutafçılar, I. (2009). İlk ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin özgecilik düzeyleri üzerine bir araştırma. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 75-92.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, B. ve Çolakoğlu, Ö. (2015). Empati düzeyi belirleme ölçeği (EDBÖ) uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 17-30.

- Kingston, L. N. (2014). Political participation as a disability rights issue. *Disability and Health Journal*, 7(3), 259-261.
- Kohen, A., Langdon, M. ve Riches, B. R. (2019). The making of a hero: Cultivating empathy, altruism, and heroic imagination. *Journal of Humanistic Psychology*, 59(4), 617-633.
- Korkmaz, A. ve Baran, S. (2018). Irkçılık ve ayrımcılık bağlamında sosyal medyada oscaroswhite. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(6), 194-210.
- Kweon, S. H. ve Lee, S. Y. (2013). A study on empathy, credibility, and political attitude in social media: Focused on the relationship between empathetic intention and the motivation of belonging on intended pro-social and political behavior. *Advances in Journalism and Communication*, 1(3), 26-40.
- Kim, S. ve Lee, J. (2012). E-participation, transparency, and trust in local government. *Public administration review*, 72(6), 819-828.
- Koç, M. (2016). Demografik özellikler ile empatik eğilim arasındaki ilişki: Yetişkinler üzerine ampirik bir araştırma. *Iğdır Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 25-47.
- Lawrence, E. J., Shaw, P., Baker, D., Baron-Cohen, S. ve David, A. S. (2004). Measuring empathy: Reliability and validity of the empathy quotient. *Psychological Medicine*, 34(5), 911-924.
- Lüküslü, D. (2010). Gençlerin siyaset algıları ve deneyimleri: Yeni bir siyaset ve örgütlenme modeli üzerine düşünmek. C. Boyraz (Ed.), *Gençler tartışıyor: Siyasete katılım, sorunlar ve çözüm önerileri* içinde (s. 168-189). Tuses Yayınları.
- Ma, W. W. ve Chan, A. (2014). Knowledge sharing and social media: Altruism, perceived online attachment motivation, and perceived online relationship commitment. *Computers in Human Behavior*, 39, 51-58.
- Macintosh, A. (2008). *E-democracy and e-participation research in europe*. In Digital Government.
- Mcgrath, M. (2011). Technology, media, and political participation. *National Civic Review*, 100(3), 41-44.
- O'reilly, T. ve Battelle, J. (2009). *Web squared: Web 2.0 five years on*. O'Reilly Media Inc.
- Özbudun, E. (1976). *Social change and political participation in Turkey*. Princeton University Press,
- Özdemir, K., Sevimli G. D., Şahin, S., Ünsal, A. ve Kuni, F. (2019). Hemşirelerde empati ve öfke kontrolünün değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 6(3), 470-478.
- Panagiotopoulos, P., Bowen, F. ve Brooker, P. (2017). The value of social media data: Integrating crowd capabilities in evidence-based policy. *Government Information Quarterly*, 34(4), 601-612.
- Paulus, M., Wörle, M. ve Christner, N. (2020). The emergence of human altruism: Preschool children develop a norm for empathy-based comforting. *Journal of Cognition and Development*, 21(1), 104-124.
- Pflughoeft, B. R. ve Schneider, I. E. (2020). Social media as e-participation: Can a multiple hierarchy stratification perspective predict public interest?. *Government Information Quarterly*, 37(1), 1-8.
- Rogers, C. R. (1975). Empatik olmak, değeri anlaşılmamış bir varoluş şeklidir. (F. Akkoyun, Çev.), *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 103-124.
- Riehl-Emde, A. ve Willi, J. (1999). Is his marriage also her marriage? -An old question in a new light. *System Familie*, 12(3), 132-138.
- Romsdahl, R. J. (2005). Political deliberation and e-participation in policy-making. *CLCWeb: Comparative Literature and Culture*, 7(2), 1-10.
- Saebø, Ø., Rose, J. ve Flak, L. S. (2008). The shape of e-participation: Characterizing an emerging research area. *Government Information Quarterly*, 25(3), 400-428.
- Saebø, Ø., Rose, J. ve Molka-Danielsen, J. (2010). E-participation: Designing and managing political discussion forums. *Social Science Computer Review*, 28(4), 403-426.

- Sakamoto, A. (1994). Video game use and the development of sociocognitive abilities in children: Three surveys of elementary school children. *Journal of Applied Social Psychology, 24*, 21–42.
- Şener, T. ve Çağlar, N. (2020). Genç seçmenlerin siyasete olan ilgileri ve siyasal katılım açısından kümelenmeleri üzerine bir araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 10(2)*, 514-531.
- Smith, T. W. (2006). *Altruism and empathy in America: Trends and correlates*. National Opinion Research Center, University of Chicago.
- Turan, İ. (1986). *Siyasal sistem ve siyasal davranış*. Der Yayınevi.
- Tutarel-Kışlak, Ş. T. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 5(5)*, 1-7.
- Uysal, B. (1984). *Siyasal katılma ve katılma davranışına ailenin etkisi*. TODAİE Yayınları.
- Wilcox, K. ve Stephen, A. T. (2013). Article navigation are close friends the enemy? Online social networks, self-esteem, and self-control. *Journal of Consumer Research, 40(1)*, 90–103.